

Ivan Ivančan, Narodni plesni običaji Banije i Pounja, Kulturno-prosvjetni sabor Hrvatske, Zagreb 1986, 136 str.

Dugogodišnja uspješna suradnja I. Ivančana i izdavača njegovih knjiga, Kulturno-prosvjetnog sabora Hrvatske nastavlja se i dalje i pred nama je nova regionalna plesna zbirka. Ovog puta predstavljeni su plesovi i plesni običaji Banije i Pounja.

Osnovu knjige čine rezultati autorova vlastita terenskog istraživanja, osobito intenzivna 1960. godine, te praćenje nastupa folklornih grupa s ovog područja na mnogim smotrama. Prikupljeni materijal pohranjen je u Zavodu za istraživanje folkloru u Zagrebu.

U odnosu na prethodne knjige promjenu uočavamo u naslovu. Ne spominju se više narodni plesovi, već narodni plesni običaji. (Doduše, ovakav naslov Ivančan je upotrijebio u prethodnoj knjizi *Narodni plesni običaji Južne Dalmacije*, ali tamo smo to uočili samo kao terminološku promjenu). Već površno prelistavanje pokazuje da se radi o izvjesnom konceptijskom pomaku. Ivančan nije nikad promatrao ples samo kao fenomen pokreta izdvojen iz konteksta u kojemu se događa, pa su i u njegovim zbirkama, uz opise plesova, redovito prisutni i podaci o funkcioniranju plesa, društvenoj ulozi, terminologiji, ulozi u okviru drugih običaja, učenju itd. Sad tim elementima, koje svodi pod zajednički naziv plesni običaji, daje još veću važnost i u ovoj knjizi zauzimaju polovicu prostora, jednako koliko i opisi plesova. Novost je i posebno poglavlje s melodijskim i tekstovnim transkripcijama pjesama uz ples.

I ovdje se autor u opisu plesnih običaja koristi brojnim citatima kazivača. Svoju ulogu u prezentiranju običaja sveo je na najmanju moguću mjeru i često samo najavljuje lokalitet i temu o kojoj će biti govora. Većim su dijelom opširni citati birani tako da omogućuju jasan odgovor na postavljeno pitanje, a čitaocu ostavljaju mogućnost vlastitog interpretiranja. Ali citati ne daju odgovor samo na plesna pitanja nego i sliku o karakteru i mentalitetu naroda ovog kraja, prijašnjem i sadašnjem sustavu vrijednosti, društvenim prilikama, odnosno itd. Slikovit način izražavanja naroda

ovog kraja čini štivo dodatno zanimljivim.

Od preko stotinu zabilježenih plesova i varijanti (pretežu kola zapisana prema prvom stihu pjesme uz koju se izvode) detaljno je opisan dvadeset i jedan ples. Kako smo već navikli kod Ivančana, plesovi su paralelno opisani na tri načina: notnim sistemom V. Žganca, Labanovom kinetografijom i riječima. I slabiji poznavaoči plesnih pisama moći će uz detaljan opis riječima "pročitati" pokret, a uz pojedini ples pridodana je i odgovarajuća melodijska pratnja (transkripcije vokalnih i instrumentalnih melodija izradila je Grozdana Marošević).

Ova knjiga pouzdan je i do sada jedini prikaz plesnih tradicija Banije i Pounja i u potpunosti će zadovoljiti i ljubitelje ovih tradicija i stručnjake. Mnogo korisnih podataka u njoj naći će i etnomuzikolozi, istraživači običaja, narodne poezije, dijalektolozi.

STJEPAN SREMAC

Tänze aus Oberösterreich, gessammelt und aufgezeichnet von Herman Derschmidt, Landesinstitut für Volksbildung, 1985, Band 1, Tanzbeschreibungen, 288 str; Band 2, Notenteil, 178 str.

Knjiga "Plesovi Gornje Austrije" tipična je regionalna plesna zbirka usmjerena prvenstveno što iscrpnijem prikazivanju plesnog repertoara. Ovdje nalazimo čak 172 opisa plesa. Stječe se dojam da je time gotovo u cijelosti predstavljen tradicijski plesni repertoar Gornje Austrije. Najveći broj zapisa prikupio je na terenu sam autor od polovice dvadesetih do početka osamdesetih godina ovog stoljeća, što dokazuje njegovo kontinuirano zanimanje za sakupljanje i čuvanje plesnih tradicija.

Opsežna građa raspoređena je u dvije knjige; u prvoj su opisi plesova (*Tanzbeschreibungen*), u drugoj notni primjeri (*Notenteil*). U prvoj knjizi, neposredno nakon pozdravnih riječi i kratkog uvodnog slova autora, nalazimo "plesni ključ" (*Tanzschlüssel*).